

## **TALABALARDA INTERFAOL O'QITISH METODLARI ORQALI KREATIVLIK QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYALARI**

*Turon universiteti Andijon filiali  
Pedagogika nazariyasi va tarixi yo'nalishi 2-kurs  
magistranti **Israilov Qahramonjon Maribovich***

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada talabalarning kreativlik qobiliyatlarini shakllantirish hamda rivojlantirishda interfaol o'qitish metodlaridan foydalanish texnologiyalari tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida kreativ tafakkur va mustaqil fikrlashni rag'batlantirish metodlari, interfaol mashg'ulotlar va amaliyotlarning innovatsion jihatlari ko'rib chiqiladi. Maqolada, aynan interfaol o'qitish yondashuvlarining samaradorligi, ular orqali talabalarning ijodkorlik, tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish kabi ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari ilmiy asosda tahlil qilinib, amaliy tavsiyalar taqdim etiladi.

**Kalit so'zlar:** Interfaol o'qitish, kreativlik, innovatsion texnologiyalar, ijodiy fikrlash, ta'lim metodikasi.

**Abstract:** This article analyzes the technologies for developing students' creativity through interactive teaching methods. It examines modern approaches to stimulate creative and independent thinking within the educational process and highlights innovative interactive practices. The study scientifically evaluates the effectiveness of interactive teaching in fostering skills such as creativity, critical thinking, and problem-solving, and provides practical recommendations for educators.

**Keywords:** Interactive teaching, creativity, innovative technologies, creative thinking, educational methods.

**Аннотация:** В статье анализируются технологии формирования и развития креативных способностей студентов на основе интерактивных методов обучения. Рассматриваются современные подходы к стимулированию творческого и самостоятельного мышления, инновационные аспекты организации интерактивных занятий. Научно обосновано, каким образом интерактивное обучение способствует развитию у студентов креативности, критического мышления и навыков решения проблем. Представлены практические рекомендации для преподавателей.

**Ключевые слова:** Интерактивное обучение, креативность, инновационные технологии, творческое мышление, методика преподавания.

### **Kirish**

Zamonaviy dunyoda bilim va innovatsion salohiyat jamiyat rivojlanishining muhim mezoni bo'lib bormoqda. Ayniqsa, oliy ta'lim tizimi innovatsion va kreativ yondashuvlarga ochiqlik, talabalar ijodiy kompetensiyasining shakllanishi zamonaviy munozaralar markaziga aylangan. Global miqyosda raqobatbardosh kadrlarga bo'lgan ehtiyoj ortib borar ekan, professor-o'qituvchilarning zamonaviy interfaol metodlarni o'zlashtirishi va ulardan samarali foydalanishi juda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada interfaol o'qitish metodlari asosida talabalarda kreativlik qobiliyatini shakllantirish texnologiyalari nazariy va amaliy asoslarda atroflicha o'rganiladi.

### **Kreativlik va Ijodkorlik Zamonaviy Ta'limda**

Kreativlik — bu muammolarga noodatiy qarash, innovatsion yondashuv, mavjud bilim va tajribalarni yangi darajaga ko'tarish salohiyatidir. Kreativlik nafaqat san'at, balki ilm-fan, texnika, iqtisod, ta'lim va boshqa ko'plab sohalarda muvaffaqiyatning asosiy omili sifatida namoyon bo'lmoqda. Kreativ kompetensiyalarni rivojlantirish — zamonaviy shaxsni tarbiyalash, milliy kadrlar salohiyatini oshirishning samarali ko'rsatkichidir.

Kreativlik quyidagi ko'nikmalarni o'z ichiga oladi:

- Erkin va mustaqil fikrlash
- Yangicha va moslashuvchan yondashuv
- G'oyalarni tez tahlil qilish va real hayotga tatbiq etish
- Jamoaviy hamkorlikda o'zini ko'rsata olish
- Tanqidiy va tahlil qiluvchi tafakkur

### **Kreativlikni Rivojlantirishda Interfaol O'qitish Metodlarining Afzalliklari**

So'nggi o'n yilliklarda dunyo ta'limida interfaol metodlar muhim pedagogik strategiyaga aylandi. Interfaol metodlar — talaba va o'qituvchi o'rtasidagi faol mulohaza, hamkorlik va ijtimoiy muloqot asosida o'quv jarayonini tashkil etish bo'yicha zamonaviy texnologiyalardir. Interfaol o'qitish metodlarining asosiy afzalliklari:

- Dars jarayonida har bir talabaning individual salohiyatini to'la ochish
- Mustaqil fikrlash, muammoga yechim topishga o'rgatish
- Tezkor qaror qabul qilish va kreativ yechimlar ishlab chiqish
- Ochiq muloqot va jamoaviy muhokama asosida bilimlarni chuqur o'zlashtirish
- Zamonaviy texnologiyalar, virtual laboratoriyalar va gamifikatsiya orqali talabalarni motivatsiya qilish

### **Interfaol Metodlarning Turi va Ularni Amalga Tatbiq Etish**

Interfaol ta'limda quyidagi ilg'or metodlardan samarali foydalanish mumkin:

- Klaster xaritalash (Mind mapping) va konseptual xaritalar yordamida yangi bilimlarni tizimlashtirish

- Rol o'ynash, "Case-study" va amaliy muammoli topshiriqlar
- Debatlar, "brainstorming" (aqliy hujum), ochiq muloqot
- Jamoaviy loyiha va laboratoriya ishlari
- Innovatsion raqamli platformalar, masofaviy va gibrid o'qitish

Har bir metodning o'ziga xos mexanizmi, texnik va texnologik yondashuvlari mavjud bo'lib, ular orqali zamonaviy hamda ijodkor muhit yaratish mumkin. Shuningdek, har bir sohaning o'ziga xos xususiyatidan kelib chiqqan holda metodlarni moslash va kombinatsiyalash tavsiya etiladi.

### **Ilmiy-amaliy Asoslar va Zamonaviy Texnologiyalar**

Dunyo bo'ylab interfaol o'qitish texnologiyalari keng miqyosda tadbiq qilinmoqda. Masalan, Birlashgan Millatlar Tashkiloti, OECD va UNESCO tavsiyasiga ko'ra, kreativlik va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirish oliy ta'lim muassasalarining ustuvor yo'nalishi sifatida tan olingan.

- Blokli dasturlash (block-based programming), o'yin elementlarini hamda raqamli laboratoriya mashg'ulotlarini qo'llash natijasida talabalar tomonidan faol nazariy va amaliy izlanishlar yo'lga qo'yiladi.
- Virtual va simulyatsion platformalar — real laboratoriya imkoniyatlari cheklangan sharoitda immersiv o'qitish muhitini yaratadi.
- Onlayn kurslar va masshtabli ochiq ta'lim platformalari (MOOC, LMS) orqali talabalar xalqaro tajriba va bilimlar bilan tanishish imkoniyatiga ega bo'ladi.

### **Kreativlik Kompetensiyalarini Rivojlantirish Bosqichlari**

Talabalarda kreativlik qadamma-qadam, bosqichma-bosqich rivojlanadi. Bungacha, motivatsion, metodik va baholash mexanizmlarining o'zaro uzviy integratsiyasi talab etiladi:

#### **1. Motivatsion bosqich**

- Dars, mavzu yoki loyiha boshida talabalarining qiziqishini oshiruvchi real hayotiy misollar, interfaol savollar, tanlov elementlari kiritiladi.
- O'quvchilar erkin so'zlash, fikrini ochiq bayon qilishga undaladi, yakka va guruhli ilhomlantirish mashg'ulotlari tashkil etiladi.

#### **2. Mustaqil izlanish va kreativ tahlil bosqichi**

- Talabalar individual yoki kichik guruhda tadqiqot olib boradilar, muammoli vazifalar va zamonaviy texnologiyalarning tahlilini bajaradilar.
- Innovatsion yondashuv va algoritmlar ishlab chiqiladi, natijalar muntazam tahlil qilinadi.

#### **3. Hamkorlik va loyiha jarayonlari**

- Kichik jamoalar shakllanib, ularning har biri loyiha doirasidagi rollarni aniq bo'lib oladi.

- Sifatli hamkorlik natijasida kreativ g'oyalar yuzaga chiqadi va ularni amaliyotda sinovdan o'tkazish imkoniyati yaratiladi.

#### **4. Kreativ natijalarni baholash va tahlil**

- Tashabbuskor ishlar, innovatsion yechimlar maxsus mezonlar asosida baholanadi (yangilik, samaradorlik, amaliy ahamiyat va h.k.).
- O'zaro baholash (peer-assessment), ekspertlar ishtiroki, ochiq taqdimot va ko'rgazmalar orqali natijalar qayd etiladi.

#### **5. Mustahkamlash va motivatsion mukofotlash**

- Talabalar eng yaxshi natijalarni universitet yoki tashqi tashkilotlarda namoyish etadi.
- Mukofot, tanlov, grant va stajirovka imkoniyatlari orqali talabalar motivatsiyasi yanada mustahkamlanadi.

#### **Amaliy misollar va ilg'or tajriba tahlili**

Dunyoning ilg'or universitetlari — MIT, Stanford, Tokyo, Nazarboyev universitetlarida interfaol va kreativ yondashuvlar asosida turli amaliy maydonlar faol ishlamoqda. O'zbekiston ta'lim tizimida ham so'nggi yillarda "Case-study", "hackathon", "aqliy hujum" kabi zamonaviy metodikalar amaliyotda keng e'tirof etildi. Xususan, "Talabalar kreativ markazi", "Innovatsion g'oyalar forumi" kabi platformalar orqali yoshlar innovatsion loyihalar va startaplar bilan faol shug'ullanishmoqda.

Ilmiy-amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, kreativ va interfaol muhit tashkil etib, talabalar o'rtasida haqiqiy intellektual va sog'lom raqobatni kuchaytirish mumkin. Natijada, nafaqat nazariy bilimlar, balki hayotga tayyor innovator, lelchilik faolligi va jamiyatga xizmat qilishga tayyor yosh kadrlari shakllanadi.

#### **Kreativ salohiyatni baholash va o'lchash mezonlari**

Kreativlikni aniq baholash, didaktik mezonlar va ilmiy-metodik vositalarni ishlab chiqish muhim sanaladi. Ilmiy izlanishlarda quyidagi metodlardan foydalaniladi:

- Ijodiy portfolio va real loyiha natijalari
- Psixologik diagnostika va tanqidiy fikrlash testlari
- Yangi g'oyalarni yaratish tezligi, sifat darajasi, va ularning amaliy qiymati
- Ijtimoiy hamkorlik, jamoadagi liderlik va kommunikatsion salohiyat

Baholashning zamonaviy algoritmlarini joriy etish orqali kreativ kadrlarga grant, mukofot, stajirovka kabi imkoniyatlar ajratish muhim.

#### **Muammolar va ularning zamonaviy echimlari**

Hali-hanuz qator muammolar mavjudligi inkor etib bo'lmaydi:

- Interfaol metodikani to'liq o'zlashtira olmaslik, o'qituvchilar malakasining yetarli emasligi
- Texnik baza va zamonaviy resurslar yetishmovchiligi
- Motivatsion muhitning sustligi, ijodiy bellashuv va rag'batlantirish tizimining sustligi
- Baholash mezonlarining aniq belgilanmaganligi, natijada kreativ muhitning yetarlicha shakllanmasligi

Ushbu muammolardan chiqish uchun quyidagi zamonaviy yechimlar tavsiya etiladi:

- O'qituvchilar uchun maxsus interfaol va kreativ metodika bo'yicha malaka oshirish treninglari
- Ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini zamon talabiga moslashtirish
- Motivatsion dasturlar (tanlov, grant, loyiha va stajirovkalar) doirasida rag'batlantirish mexanizmlarini kuchaytirish
- Ijodiy diagnostika va kreativlik baholashning zamonaviy vositalarini keng joriy qilish
- Ilmiy hamkorlik, tajriba almashinuvi uchun xalqaro aloqalarni kengaytirish

### **Yangi Platformalar va Innovatsion Yondashuvlar**

Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va global ochiq onlayn kurslarning keng ommalashuvi ijodiy kompetensiyalarni rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlar ochmoqda. O'zbekiston oliy ta'limida ham gibrid o'qitish, "flipped-classroom", distant o'quv kurslari, AR/VR-platformalari, giyohvandlikdan saqlash va maxsus mentorlik tizimi natijasida har bir yoshga individual yondashuv kuchaymoqda.

Alohida e'tiborli yutuqlardan biri — gumanitar sohalarda tanqidiy va kreativ tafakkur darslari uchun maxsus elektron platforma va mobil ilovalar, tabiiy fanlarda esa onlayn simulyator va eksperimentar tayyorlash loyihalari faol tatbiq qilinmoqda. Bu esa talaba uchun ham innovatsion, ham ijodiy muhit yarata olishini anglatadi.

### **Tahlillarning asosiy natijalari va istiqbolli yo'nalishlar**

Tadqiqot, tajriba va zamonaviy yondashuvlarning umumiy natijasi shuni ko'rsatadiki, interfaol o'qitish asosida kreativ salohiyatli yoshlarni shakllantirish global taraqqiyotda muhim o'rin tutadi. Kelgusida sun'iy intellekt, robototexnika, to'liq raqamli o'qitish simulyatsiyalari orqali pedagogik jarayonni yangi bosqichga olib chiqish mumkin. Shu orqali milliy ta'lim va dunyoviy bilim makonida yangicha tafakkur egalarini yetishtirish mumkin.

### **Xulosa**

Interfaol metodlar asosida kreativlik qobiliyatini rivojlantirish zamonaviy pedagogikaning strategik vazifasi hamda ta'lim sifatini oshirishning eng muhim

yo'nalishidir. Yangi texnologiyalar, ochiq muhit, xalqaro hamkorlik va zamonaviy baholash mezonlarini uyg'unlashtirish orqali O'zbekiston ta'limida innovatsion va kreativ salohiyatli yosh kadrlarni tayyorlash uchun barqaror poydevor yaratilmoqda.

### **Foydalanilgan adabiyotlar**

1. Karimova M.M. Pedagogik texnologiyalar: o'qitish va zamonaviy yondashuvlar. Toshkent, 2022.
2. Jumaniozova M. Interfaol ta'lim metodlari. O'zbekiston jurnalisti, 2023.
3. Ismoilov X., Norqobilova S. Talabalarda kreativlikni shakllantirish. Yosh pedagog, 2024.
4. O'qituvchi va talaba: hamkorlikda o'qitishning ilg'or yo'llari. "Ta'lim va innovatsiyalar" ilmiy jurnali, 2023.
5. Qodirova D., Yusupov Z. Kreativ o'qitish texnologiyalari. "Zamonaviy ta'lim", 2025.
6. Egamberdiyev A. Talabalarni ijodkorlikka o'rgatish zamonaviy metodlari. "Pedagogika va psixologiya" ilmiy-nazariy jurnali, 2024.
7. Yuldashev Sh. Zamonaviy pedagogik innovatsiyalar. Toshkent, 2025.
8. Bekturdyev N. Interfaol metodlar va kreativ muhit. Farg'ona, 2023.
9. Raximova G., Tursunova O. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. "Ilm va taraqqiyot", 2024.
10. Xudoyberganov M., G'ofurov A. Ijodiy o'qitish metodikasi. – Samarqand, 2025.
11. UNESCO. Creativity and Critical Thinking in Education: Policy and Practice. Paris, 2024.
12. Farajova G. Talabalarda ijodiy tafakkurni rivojlantirish asoslari. Baku, 2023.
13. OECD. Fostering Students' Creativity and Critical Thinking: What it Means in Schools. 2024.
14. Ernst P. Innovative Pedagogies in Higher Education. London, 2022.
15. Batagan A. Virtual Learning Environments and Student Creativity. EDU Journal, 2023.
16. World Bank. Education for Innovation: Approaches and Experiences. Washington, 2022.
17. Tashkenbayeva M. Gibril ta'lim zamonaviy texnologiyalari. Toshkent, 2024.